

הלבנות מאכלות אסורות פרק ה

א. מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה "לא-תאכל הנפש, עם-הבשר" (דברים יב, כג), לאסור אבר שנחתך מן החי; ועל אבר מן החי נאמר לנוח "אך-בשר, בנפשו דמו לא תאכלו" (בראשית ט, ד). ואסור אבר מן החי נוהג בבמה חיה ועוף בטהורים, אבל לא בטמאים.

ב. אחד אבר שיש בו בשר וגידים ועצמות, כגון היד והרגל, ואחד אבר שאין בו עצם, כגון הלשון והביצים והטחול והפלויות והחלב וכיוצא בהן: אלא שהאבר שאין בו עצם בין שחתך כלו בין שחתך מקצתו, הרי זה אסור משום אבר מן החי. והאבר שיש בו עצם אינו חייב עליו משום אבר מן החי, עד שיפרש כבריתו בשר וגידים ועצמות; אבל אם פרש מן החי הבשר בלבד חייב עליו משום טרפה כמו שבארנו, לא משום אבר מן החי.

ג. האוכל מאבר מן החי כזית, לוקה. ואכלו אכל אבר שלם אם יש בו כזית, חייב; פחות מכזית, פטור. חתך מן האבר כבריתו בשר וגידים ועצמות כזית, ואכלו לוקה, אף על פי שאין בו בשר אלא כל שהוא; אבל אם הפריד האבר אחר שתלשו מן החי, והפריש הבשר מן הגידים ומן העצמות אינו לוקה עד שיאכל כזית מן הבשר לבדו, ואין העצמות והגידים מצטרפין בו לכזית מאחר ששנה בריתו.

ד. חלקו לאבר זה, ואכלו מעט מעט אם יש במה שאכל כזית בשר, חייב; ואם לאו, פטור. לקח כזית מן האבר כבריתו, בשר וגידים ועצמות, ואכלו אף על פי שנחלק בפיו בפנים קדם שיבלענו, חייב.

ה. תלש אבר מן החי, ונטרפה בנטילתו, ואכלו חייב שתיים, משום אבר מן החי ומשום טרפה: שהרי שני האסורין באין כאחת. וכן התולש חלב מן החי, ואכלו לוקה שתיים, משום אבר מן החי ומשום חלב; תלש חלב מן הטרפה, ואכלו לוקה שלוש.

ו. בשר המדלדל בבמה, ואבר המדלדל בה אם אינו יכול לחזור ולחיות אף על פי שלא פרש אלא אחר שנשחטה, אסור; ואין לוקין עליו. ואם מתה הבמה, רואין אותו כאלו נפל מחיים; לפיכך לוקין עליו משום אבר מן החי. אבל היכול לחזור ולחיות אם נשחטה הבמה, הרי זה מותר.

ז. שמיט אבר או מעכו או דכו, כגון הביצים שמעך אותן או נתקן הרי זה אינו אסור מן התורה, שהרי יש בו מקצת חיים ולפיכך אין מסריח; ואף על פי כן אסור לאכלו ממנהג שנהגו כל ישראל מקדם, שהרי הוא דומה לאבר מן החי.

ח. עצם שנשבר אם היה הבשר או העור חופה רב עביו שלעצם הנשבר ורב הקף השבר, הרי זה מותר. ואם יצא העצם לחוץ, הרי האבר אסור; וכשישחט הבמה או העוף, יחתך ממקום השבר וישליכו, והשאר מותר.

ט. נשבר העצם והיה הבשר חופה את רבו, אבל היה אותו הבשר מרסס או נתאכל כבשר שהרופא גורדו מן החבורה, או שהיה מתלקט הרב ממקומות הרבה, או שהיה הבשר שעליו

נִקְבִּים נִקְבִּים, או שְׁנִסְדֵּק הַבֶּשֶׁר, או שְׁנִקְדֵּד כְּמִין טַבַּעַת, או שְׁנִגְרֵד הַבֶּשֶׁר מִלְמַעְלָה עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִן הַבֶּשֶׁר אֲלָא כְּקִלְפָּה, או שְׁנִתְאַכַּל הַבֶּשֶׁר מִלְמַטָּה מַעַל הָעֵצִים שְׁנִשְׁבֵּר עַד שְׁנִמְצָא הַבֶּשֶׁר הַחוּפָּה אֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּעֵצִים בְּכָל אֵלוֹ מוֹרִין לְאַסֵּר, עַד שִׁיתְרַפָּא הַבֶּשֶׁר; וְאִם אָכַל מִכָּל אֵלוֹ, מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת.

י. הַמוֹשִׁיט יָדוֹ לְמַעַי הַבְּהֵמָה, וְחִתַּךְ מִן הַטְּחוּל וּמִן הַכְּלִיּוֹת וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, וְהִנִּיחַ הַחֲתָכוֹת בְּתוֹךְ מַעֲיָה, וְאַחֵר כֶּךָ שְׁחָטָה הָרִי אוֹתָן הַחֲתָכוֹת אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם אֲבֵר מִן הַחִי, וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּתוֹךְ מַעֲיָה; אֲבָל אִם חִתַּךְ מִן הָעֵבֶר שְׁבִמַעֲיָה, וְלֹא הוֹצִיאוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ שְׁחָטָה הָרִי חֲתָכוֹת הָעֵבֶר אוֹ אֲבֵרוֹ, מִתֵּר הוּאִיל וְלֹא יֵצֵא.

יא. עֵבֶר שֶׁהוֹצִיא יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ, נֶאֱסָר אוֹתוֹ אֲבֵר לְעוֹלָם, בֵּין שְׁחָתְכוּ קֶדֶם שֶׁתִּשְׁחַט אִמּוֹ, בֵּין שְׁחָתְכוּ אַחֵר שְׁנִשְׁחָטָה אִמּוֹ; וְאִפְלוּ הַחֲזִיר אוֹתוֹ אֲבֵר לְמַעַי אִמּוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ נִשְׁחָטָה אוֹ נִלְדָּה הוֹלֵד, וְחִיָּה כְּמָה שְׁנִים הָרִי אוֹתוֹ הָאֲבֵר, אֲסוּר מִשּׁוּם טְרֵפָה: שְׁכָל בֶּשֶׁר שִׁיֵּצֵא חוּץ לְמַחְצָתוֹ נֶאֱסָר כְּבֶשֶׁר שֶׁפָּרַשׁ מִן הַחִי, שְׁנֵאמַר "וּבֶשֶׁר בְּשֹׁדֵה טְרֵפָה" (שְׁמוֹת כב, ל), כִּיּוֹן שִׁיֵּצֵא לְמָקוֹם שֶׁהוּא לוֹ כְּשֹׁדֵה, נַעֲשֶׂה טְרֵפָה כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

יב. הוֹצִיא מִקְצֵת הָאֲבֵר, וְנִשְׁאָר מִקְצָתוֹ בְּפָנִים אֲפִלוּ לֹא נִשְׁאָר אֲלָא מִעוּטוֹ הַיּוֹצֵא אֲסוּר, וְשִׁבְּפָנִים מִתֵּר; וְאִם חִתַּךְ הַיּוֹצֵא מִן הָאֲבֵר אַחֵר שֶׁהַחֲזִירוֹ, וְנִשְׁחָטָה חוּתֶךָ אוֹתוֹ שִׁיֵּצֵא בְּלֶכֶד, וְשִׁאָר הָאֲבֵר מִתֵּר. וְאִם לֹא הַחֲזִירוֹ, וְחִתְכוּ וְהוּא בַחוּץ, בֵּין שְׁחָתְכוּ קֶדֶם שְׁחִיטָה אוֹ אַחֵר שְׁחִיטָה מְקוֹם הַחֲתָךְ אֲסוּר, וְהוּא הַמְּקוֹם שְׁכַנְגָד הָאֵוִיר: אַחֵר שִׁיִּחְתַּךְ הַיּוֹצֵא, חוּזֵר וְחוּתֶךָ מְקוֹם הַחֲתָךְ.

יג. אֲבָל אֲבֵר עֵבֶר שִׁיֵּצֵא וְחִתְכוּ קֶדֶם שְׁחִיטָה, וְהוּא בַחוּץ הָרִי זֶה אֲבֵר מִן הַחִי, וְלוֹקִין עָלָיו; וְאִם נִחְתַּךְ אַחֵר שְׁחִיטָה הָאוֹכֵל אוֹ אֵינוֹ לוֹקֶה, וְאִפְלוּ מִת הָעֵבֶר קֶדֶם שְׁחִיטָה. וְאִם מִתָּה הַבְּהֵמָה, וְאַחֵר כֶּךָ חִתְכוּ הָאוֹכֵל לֹקֶה מִשּׁוּם אֲבֵר מִן הַחִי.

יד. עֵבֶר שֶׁהוֹצִיא אֲבֵר וְנֶאֱסָר הָאֲבֵר, וְאַחֵר כֶּךָ נִלְדָּה, וְהָרִי הִיא נִקְבָּה הַחֲלָב שֶׁלָּהּ אֲסוּר לְשִׁתּוֹתוֹ מִסְּפֵק: הוּאִיל וְהוּא בָּא מִכָּלֵל הָאֲבָרִים, וַיֵּשׁ בָּהּ אֲבֵר אֶחָד אֲסוּר; וְהָרִי זֶה כְּחֵלֶב טְרֵפָה שְׁנִתְעַרַּב בְּחֵלֶב טְהוֹרָה.

טו. הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה מַעֲבֵרֶת וּמַצָּא בָּהּ שְׁלִיל, בֵּין חִי בֵין מֵת הָרִי זֶה מִתֵּר בְּאֲכִילָה; וְאִפְלוּ שְׁלִיָּה, מִתֵּרֶת בְּאֲכִילָה. וְשְׁלִיָּה שִׁיֵּצֵאת מִקְצָתָהּ, וְשִׁחַט אֶת הַבְּהֵמָה אִם הִיְתָה שְׁלִיָּה זֶה קְשׁוּרָה בּוֹלֵד, מִה שִׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה אֲסוּר וְהִשְׁאָר מִתֵּר. וְאִם לֹא הִיְתָה קְשׁוּרָה בּוֹ, כָּלָה אֲסוּרָה, שְׁמָא שְׁלִיָּה זֶה שִׁיֵּצֵאת מִקְצָתָהּ הֵלֵךְ וְלֵד שֶׁהִיָּה בָּהּ, וְוִלָּד זֶה שְׁנִמְצָא בְּבֶטֶן הַלֵּכָה שְׁלִיָּה שְׁלוֹ; וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאִם לֹא נִמְצָא בְּבֶטֶן וְלֵד כָּלֵל, שֶׁהַשְׁלִיָּה כָּלָה אֲסוּרָה.

טז. מַצָּא בָּהּ עֵבֶר חִי אִף עַל פִּי שֶׁהוּא בֶּן תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים גְּמוּרִים, וְאַפְשָׁר שִׁיִּחְיָה אֵינוֹ צָרִיךְ שְׁחִיטָה, אֲלָא שְׁחִיטָת אִמּוֹ מְטַהֲרָתוֹ; וְאִם הִפְרִיס עַל גְּבִי קֶרֶקַע, צָרִיךְ שְׁחִיטָה.

יז. קָרַע אֶת הַבְּהֵמָה, אוֹ שִׁחַט בְּהֵמָה טְרֵפָה, וּמַצָּא בָּהּ בֶּן תִּשְׁעָה חִי צָרִיךְ שְׁחִיטָה לְהַתִּירוֹ, וְאֵין שְׁחִיטָת אִמּוֹ מוֹעֵלֶת לוֹ; וְאִם לֹא גָמְרוּ לוֹ חֳדָשָׁיו אִף עַל פִּי שֶׁהוּא חִי בְּמַעַי הַטְּרֵפָה הָרִי זֶה אֲסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּאֲבֵר מֵאִמּוֹ. כָּל עֵבֶר שֶׁהוֹצִיא רִאשׁוֹ

וְהִחְזִירוּ, וְאַחֵר כָּךְ שָׁחַט אֶת אִמּוֹ אֵין שְׁחִיטַת אִמּוֹ מוֹעֶלֶת לוֹ ;
וְהָרִי הוּא כִּלְוֹד, וְצָרִיךְ שְׁחִיטָה.